

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

גליון מס' 177
אב תשע"ה

מעמידים את הלחי באלכסון שיהיה כנגד כיוון החוט, א"כ אפשר לקרב אותו באופן שבין קצה הלחי לגדר יהיה פחות מג' טפחים, וא"כ קצה הלחי מחובר למחיצה ע"י לבד, ואמצע הלחי הוא מתחת החוט. פתרון זה ידוע אצל העוסקים המומחים, ובדברים אלו אנו מוסרים אותו גם לשאר הציבור, שידע להיות עירני לבעיה זו, ולדעת כיצד פותרים אותה, ולמרות זאת בשעת מעשה, יש להתייעץ במומחה מנוסה, מחמת ריבוי הפרטים שיכולים להשתנות ולעשות שינוי בהלכה.

המעלות שבתרומה לעשיית העירובים

במקביל לעבודות שנעשו בשכונה הנ"ל, נפגשנו עם הרב האחראי על העירוב בכל העיר, כדי לפעול יחד עימו להחזיר את העירוב הפנימי לעיר העתיקה בצפת. לאחר סיור ארוך, הכולל זיון בכמה הלכות ומציאת פתרונות שונים, סיכמו על תכנית העבודה. עירוב זה דורש התקנה מחודשת בעלות של כמה אלפי שקלים, ולשם כך אנו מצפים שהציבור יירתם לעמן הצלחת המבצע. בחודש הקרוב אמורים לשהות באזור זה מאות משפחות חרדיות, מכל רחבי הארץ, מלבד התשבים הרבים שגרים במקום. אין צורך להאריך בגודל הזכות להיות שותף במגבית זו, ובמגביות הנוספות שיבואו בעז"ה כאשר נזכה להשלים את העירוב הזה. בצורה זו אפשר לזכות בבת אחת בזיכוי הרבים כפשוטו.

בתרומה למען עשיית העירוב יש דבר מיוחד מאוד של עשייה למען הרבים, יותר מדברים אחרים. לדוגמא כשאדם תורם ספרים מסוימים לבכ"ס, תרומה לכולל או למוסד, סכום התרומה משמש למספר אנשים מצומצם, לעומת זאת בעירוב הכל יחידה אחת, של היקף מושלם מסביב לשכונה, ואם חסר פרט אחד, הרי כל העירוב אינו מושלם, וכל השכונה נאסרת בטלטול. וברגע שאדם תורם ומתקן דבר אחד, עמוד אחד או לחי אחד, הרי זה משמש לכל מאות ואלפי תושבי השכונה בבת אחת, כולם נהנים מכך, כולם זוכים ע"י כך, ומהדרים בשמירת השבת.

מעלה נוספת בתרומה לעשיית העירוב, לעומת דברים אחרים, שכאשר דברים אם חסר משהו מסתדרים בלעדיו, כאשר חסר ספר מסוים לומדים בספר אחר, וכאשר חסר ריהוט משתמשים בצורה אחרת ומסתדרים, ובכל זאת אין ספק שתרומה שמועילה ללמוד יותר טוב היא גדולה ועצומה. אבל בעירוב המציאות לצערנו שאם אין עירוב טוב, לא נזהרים מלטלטל ברחובות, אנשים נכשלים מחוסר ידיעה לחומרת הענין, אינם יודעים שצריך לברר, אינם יודעים שלא כל מקום כשר באותה רמה, וממילא כאשר תורמים ומסייעים לעשות עירוב יותר טוב, שיהיה כשר לפי השיטות המקובלות להלכה, הרי מונעים מכשול מהרבים.

הדברים האמורים בואת אינם רק למגבית של מוקד העירוב, אלא לכל שכונה ושכונה. רבים מהאחראים מוכנים להוסיף בכשרות העירוב, אלא שאין בידם את התקציב לכך, ולכן נדע ונתאמץ לתרום למען עשיית העירובים המהודרים בכל מקום ומקום, ונזכה יחד להיות מן הזהירים לשמרו ולערב עירוב.

יותר מעשרה דרגות שנלמדו בידי הקרפיפות

אחד מהפרויקטים הממתנינים לפתיחת המגבית ועשיית המלאכה הנדרשת עבורם, מדובר בשוב חרדי שיש לו היקף מחיצות ברמה טובה יחסית, אלא שיש בו שטח גדול יותר מבית סאתיים, שיש בו קוצים גבוהים, שחלקם יותר מי' טפחים. בדין זה ידוע שיש עירובים כלליים שמקילים בקוצים, מפני שהם עלו מאליהם, אולם מין הגרי"ש אלישיב זצ"ל הורה שלכל הפחות יש בהם את הדין של מים שהציפו את החצר (שו"ע סי' שנ"ח ס"ו), שאע"פ שעלו מאליהן בכל זאת הם אוסרים את המקום, וא"כ כל שטח הישוב שמוקף בעירוב הוא פרוץ אל השטח האסור ונאסר. וכדבריו הורה גם הגר"ן קרליץ שיבדלח"ט ועוד רבנים. ולכן הנוסעים למקום הזה, צריכים להימנע מלטלטל. גם במקום זה אנו מקיים שנוכל לסדר את הענין בשבועות הקרובים.

דינים אלו נלמדו בשבועות האחרונים במסגרת הלימודים של הלכות עירובין המצויים בזמנינו, ובהם התבאר דרגות שונות בחומרת הקרפיפות,

השבוע התחילו בתיקון העירוב של מגבית סכום היעד

בשבוע זה יצאו ממוקד העירוב אל צפון הארץ, להתחיל בעשיית בפעילות בעשיית העירובים של המגבית החדשה. למרות שעדיין לא הגענו אל סכום היעד, ועדיין חסר סכום ניכר שמעכב את השלמת המלאכה, ועומד וממתין אל מי שיזכה בגמר המצוה. בכל זאת יצאנו על מנת להתחיל, בתקווה ובתפילה שה' יזכנו להכשיר את המקומות לפני ימי בין הזמנים, ויבניתיים משתדלים לעשות מה שאפשר.

המקום הראשון שהתחילו השבוע בעבודות, היה בעיר צפת בשכונת מאור חיים, בשכונה זו גרים כיום כמה מאות משפחות, ובשבתות של ימי בין הזמנים מתארחים בהם עוד כמה וכמה עשרות משפחות אברכים מכל הארץ. בשכונה זו יש מעלה גדולה, שכל התושבים שנמצאים בתוך גבולות העירוב הפנימי, הינם שומרי שבת, ולכן כאשר המחיצות בשכונה זו מהודרות, הרי זה עירוב ברמה שכונתית טובה. [ובענין דין רה"ר, יש לדון מדין ג' מחיצות מחמת פיתולי הרחוב, ואכמ"ל]. אלא שבבדיקה שנערכה ע"י מוקד העירוב במשך כמה שנים, היתה בעיה שבכמה מקומות העמוד היה עקום, ולמרות שביארנו בעלונים הקודמים שבעירובים הכלליים מסתפקים בדיעבד ברמה כזו, אבל בדברי הפוסקים הדין אינו פשוט כלל, ולכן משפחות בני תורה צריכות להימנע מלטלטל במקומות שהעמוד עקום. וכך מקפידים בכל העירובים השכונתיים, שלא להכשיר עמוד עקום. במקרה זה האחראי הוא רב חשוב מתושבי העיר, מסור מאוד, ומעוניין לתקן, אלא שהוא מתמודד עם בעיות קשות של חוסר תקציב. בשנה זו נכנס מוקד העירוב לסייע ולעזור, ולהעלות את רמת הכשרות, גם למקומות שמתקשים בשלבים אלו, עבור ציבור האברכים שנוסע למקומות אלו, ומברר ומבקש כשרות מהודרת.

אחד הדברים שתוקנו בשבוע זה, בעמוד שהיה עקום באופן משמעותי, והחוט קשור מעל גביו, ודינו תלוי בדין הנ"ל. העובדים של מוקד העירוב רצו להעמיד לפניו לחיים, אבל כשמדדו את מקום הלחי, יצא שהוא יהיה בצידי העמוד, ואפילו רחוק ממנו מעט. והנה מבחינה הלכתית אין בעיה שהלחיים יהיו בצד, כי סוף סוף הם מתחת החוט, ועושים שני לחיים [לחי אחד לחוט שיוצא מהעמוד לצוה"פ לימין, ולחי שני לחוט שיוצא לצוה"פ משמאל], ובין שני הלחיים יש להקפיד שהיה מחובר ע"י לבד, ועי"ז יש רצף וחבור בין שני הצוה"פ והמחיצות [והעמוד העקום משמש רק להחזיק את החוט בלבד].

ובכל זאת מפני מראית העין, שלא יהיו לחיים רחוקות כל כך, וכן כדי לצרף גם את כשרות העמוד, התאמצו העובדים ליישר את העמוד עד כמה שהצליחו, וא"כ הוסיפו לפניו את הלחיים.

דיני פירצה כאשר מרחיקים את הלחי מהעמוד

כמו"כ היה מקום נוסף שהעמוד היה מחובר לגדר, אבל הוא עמוד דק, ולכן ראשו נטה בעקבות מתחת החוט. בעמוד כזה לא שייך ליישר את העמוד, כי החסרון הוא בסוג החומר שהוא גמיש ומתכוּפף, ולכן רק העמידו לחי לפניו. כאשר מדדו במכשיר, יצא שהמרחק שהלחי צריך להיות הוא כ- 29 ס"מ מהעמוד. זאת אומרת שאם יעשו את הלחי תהיה בעיה של פירצה בין הלחי לגדר, כי לשיטות שפוסלות עמוד עקום, וההיתר כאן יהיה רק ע"י הלחי שהוא כעין עמוד קטן, נחשב שהצוה"פ מסתיימת בלחי, ובין הלחי לגדר יש ג' טפחים. וכתב המשנ"ב (סי' ס"ג ס"ק כ"ג) שלכתחילה נכון להחמיר בפירצה הסמוכה ללחי גם כשהיא רק ג' טפחים, למרות שהעומד מרובה על הפרוץ, ע"ש ואכמ"ל.

הפתרון לבעיה כזו בדרך כלל, שעושים עוד ברזל שגבהו מטר [י' טפחים] בין הלחי לעמוד, והוא עושה לבד בין הלחי לעמוד. במקרה הנזכר אמר הבודק של המוקד שיש פתרון אחר, מכיון שהחוט הולך לצד באלכסון, ולכן

התארגנו האברכים שבמקום לעשות עירוב זמני. הם קראו שוב לשני האברכים נציגי המוקד, וקיבלו הדרכה כיצד לעשות, והתחילו בעבודה ביום שישי בצהריים, ובס"ד הצליחו בקשירת החוטים, העמדת הלחיים וכו'. לאחר שעשו הם קראו עוד פעם לנציג שיבוא למדוד אם הלחיים נעשו כהלכה,

כדי לשמור על הכללים כפי שמבואר בגליונות בהרבה מקומות, שבעשיית לחיים חייבים למדוד שהם במקום הנכון, ולא לסמוך על מראה העין. הוא הביא את המכשיר [הבקבוק והמחט], ומדד וראה שמקום החוט רחוק מתחתית העמוד כשלושים ס"מ! והלחי שהעמידו אינו מתחת החוט. הסיבה לכך מפני שהם קשרו את החוט לעמוד תאורה, ולא הבחינו שהעמוד עקום כל כך [מפני שהעקמימות היא לכיוון מסויים, שבו החוט עובר, אבל כאשר מסתכלים מזווית אחרת, לא רואים עקמימות כזו]. אבל מחמת הזהירות לעשות ע"פ הכללים ולמדוד את מקום הלחי, הם הגיעו לתוצאה הנכונה, והרחיקו את הלחי מהעמוד כפי המרחק הנצרך, והוסיפו באמצע עוד קרש לתתם את הפירצה שבין הלחי לצוה"פ הבאה.

פתרון לתעלה שנהפרה תחת החוט

נסיים בשאלה שהגיע למוקד מאחראי על ישוב אחר בדרום הארץ, שהמוקד השקיע שם בשנה שעברה להכשיר את העירוב מחשש קרפיפות,

ומאז האחראי בקשר טוב עם המוקד. בשבוע האחרון הוא גילה שחברת החשמל חפרה תעלה עמוקה מתחת אחת מצורות הפתח. בד"ן זה נוקטים כדברי החוז"א שהתעלה מחלקת את הפתח ופוסלת אותו. האחראי התקשר למוקד ושאל מה לעשות, כיצד ישכיר את העירוב לפני שבת. המשיב הציע לו שימצא קרש באתר הבניה, ויכסה בו את התעלה מצד לצד מתחת החוט, ויבטל אותו, ואז הקרקע ישרה מתחת החוט, אלא שיוסיף גם חתיכת רשת וכדומה לסגור את הפירצה שמתחת הקרש, וכך הוא עשה.

נשמח לקבל תשבצים והידונים על עירובין. מי שישלח דברים יפים,

נכניס אותם בחוברת שעומדת לצאת בקרוב בעז"ה.

לקראת ימי בין הזמנים, ניתן להשיג את ה"מדריך לנופש", וכן את המשחק המרתק "עירובינא", במוקדי המכירות 0548483320

הסידורים ייערכו בעז"ה

בבני ברק - אזור רמת אלחנן - י"א אב

בירושלים - אזור שמואל הנביא - ה, אב, י"א אב

במודיעין עילית - אזור מסילת ישרים - י"א אב

בבית שמש - אזור רמה ב' - ג' אב

באלעד - תלוי בכמות הנרשמים.

להרשמה לכל הקבוצות, נא להתקשר לטל' 055-678-3323

דמי השתתפות 10 ש"ח

ניתן להזמין סיור או שיעור לקבוצה בכל מקום בטל' הנ"ל

מגבית למען הצלת רבים

מכיון שימי בין הזמנים מתקרבים, ובימים אלו רבים נוסעים לישושים לשבתות, ובמספר מקומות ידוע לנו שיש אפשרות לתקן דברים חשובים ביותר, אלא שאין תקציב להוציא את התכנית אל הפועל, אנו פונים בזאת אל כל מי שבידו לזכות במצוה להציל רבים מעון, שירים תרומתו בימים אלו, כדי שנספיק לשלוח את בעלי המלאכה לעזור ולסייע לאחראים לתקן את העירובים כהלכה.

המגבית נערכת בצורה חדשה, ע"י קביעת יעד לסכום הנצרך, וכל תורם במכשירי ההתרמה, יוריד באופן ישיר מהסכום הנקוב.

התורמים מאתיים ש"ח ומעלה, ישאירו טלפון, ויקבלו עידכון על מקום התיקון, ומתי הוא נעשה בפועל.

מצוה זו תעמוד לזכות כל התורמים, להתברך בבנים צדיקים תלמידי חכמים, וירוו נחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם.

ההתרמה מתבצעת במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס", בחיפוש "מוקד העירוב", או במענה הטלפוני של המוקד 054-84-833-20

יותר מעשרה דוגמאות. א. שטח גינה שזורעים בה ירקות וזרעים, ב. שטחי אילנות ופרדסים, שיש לחלק אם עוברים בהם בדרך טיול, או שהם מוקפים בצורה כלשהי ונטועים למסחר, שאז דינם מבואר בשו"ע (סי שנ"ח ס"א) שפרדסים אינם מוקפים לדירה (עי' שעה"צ ס"ק פ"א). ג. שטחי קוצים שאי אפשר לעבור בהם. ד. שטחים פנויים יותר מב"ס, שהחוז"א מחלק בין שנמצאים בתוך העיר, לנמצאים בסביבות העיר. ה. שטחים חקלאיים שמקיפים אותם בצוה"פ מזמן הזריעה עד הקצירה, ואח"כ הם פרוצים למושב, מה ז"ן השטח החקלאי, ומה ז"ן העירוב שפרוץ אליו. ו. חממות לגידולים שונים, שיש להם ז"ן קרפף. והם פתוחים בצד הכניסה בפירצה יותר מ"י אמות (לפי המצב). ז. שטחים הרריים שאי אפשר להשתמש בהם מחמת התלילות, האם הם נקראים שטח לאסור. ח. שטחים גדולים שיש בהם מרעה בקר כפי שמצוי באזורי הצפון. ט. שטחים גדולים שנעשו ביצה טובענית לאחר שלשה ימי גשם, כפי שמצוי באדמת הישבוים. י. גינת משחקים גדולה, כיצד מגדירים שהיא פתוחה לדירה, ומה דינה כשאין עירוב כשר ברחוב הסמוך לה. וכן עוד דרגות שונות ורבות.

שכונות חדשות שמבקשות לעשות עירוב פנימי

במקביל למקומות שמוקד העירוב משקיע לגייס כספים ולתקן אותם, ישנם הרבה מקומות שהאברכים פונים למוקד העירוב, אשר מעורר אותם להתלכד עם שאר האברכים בשכונה עצמה, להשיג את התקציב ולפעול למען עשיית העירוב בצורה המהודרת, ויחד עם זאת מתייעצים עם מוקד העירוב כיצד לעשותו בשבוע האחרון פנו אל מוקד העירוב מאחת השכונות שנמצאות בבניה, התאכלסו כעשרים וחמשה משפחות חרדיות, ובלי לחשוב הרבה סמכו על העירוב הכללי. עברו כמה שבועות ואחד האברכים התעורר לברר על כשרות העירוב הכללי, ושמע את הבעיות שיש בו, והבין שאינו יכול להסתמך על מה שיש, וצריך לעשות עירוב פנימי. הוא פנה למוקד שיבוא לתכנן ולעשות את העירוב.

נציגים מלומדים ושיעורים שהוכשרו לבדוקי עירובים

בפעם הזו היה דבר חדש לשמחתנו הרבה, שהבודק לא נסע בעצמו לשם, אלא שלח לשם שני אברכים שלומדים במסגרת השיעורים בעירובין. אברכים אלו משקיפים בלימוד מעשי, והיו כמה פעמים יחד עם מוקד העירוב בתכנון עירוב ובדיקת עירוב, והגיעו לדרגה שאפשר לסמוך עליהם בבדיקת עירובים, ובכל שאלה שמתעוררת הם פונים למוקד ומבררים היטב את ההלכה.

יש לציין שזו שאיפתנו, להרבות תורה בישראל, שיהיו אברכים שראויים להוראה בדני עירובין, ויהיה להם את החוש לבדוק ולאבחן בצורה נכונה, כשרותו של כל עמוד, מדידה נכונה של כל מחיצה, וידיעה בנושאים הפרקטיים של התקנת עירוב. לצורך זה נערכים סדורים מודרכים בעירובים בערי הארץ, כדי לסייע לאברכים ללמוד. ואכן רבים מהאברכים רוצים להגיע לדרגה זו, אלא שהענין דורש השקעה רבה בלימוד כל ההלכות בהרבה נושאים, וכן בהתמצאות פרקטית, ועשיית שימוש בפועל, עם ידע מקיף של כל מגוון ההלכות, ועם נסיון רב. לכן כדי להורות צריך להתמסר ולהשקיע.

ובכל זאת גם למי שאינו מבקש להגיע לדרגה זו, יש תועלת מיוחדת בשיעורים הנמסרים, שגם לגבי לימוד נכון, יש דבר מיוחד בעירובין שיש הרבה הלכות שאינן מפורשות, וצריך לשמוע איך הן נלמדות מתוך ההלכות, וכן קשה להבין את המציאות. לכן בשיעורים הנמסרים משקיעים בהמחשה מציאותית ופרקטית, בעיין בהלכות וביאורים בצורה קלה וברורה.

עמוד שהוצמד מעל קיר שגבהו ג' טפחים

האברכים הנ"ל עברו יחד עם התושב המקומי, ובדקו את הגדרות, ואת העירוב הכללי העובר בסמוך למקום זה.

באחד המקומות הם הבחינו בעמוד של העירוב העירוני, שהעמידו אותו מעל קיר אבן שגבהו 30 ס"מ, כדי שיהיה נוח להצמיד אותו למעקה שהיה מעל הקיר. אבל כאמור בגליון 175 יש בזה בעיה שהעמוד נמצא גבוה מהקרקע. כי על הקיר אין שטח ד' טפחים להחשב קרקע בפנ"ע, ולכן הקרקע של המקום היא השטח המרוצף שלפני הקיר [המדרכה]. ויוצא שהעמוד גבוה ג' טפחים מהקרקע, ודין זה מבואר בחוז"א (סי' ע' ס"ק

ח"ח) במקרה דומה מאוד. האברכים הבודקים התפלאו מדוע קרה דבר כזה, והדבר חיוק את רצונם לעשות עירוב פנימי, שיקפידו בו על כל הפרטים.

שמירת הכללים לבדוקי היטב את מקום הלחי

דבר נוסף שהיה באותו אזור, שהאברכים רצו לעשות את העירוב כבר לשבת הראשונה שבה התעוררו לבעיה, ולא היה זמן בכדי שיבוא בעל מלאכה ויעשה עירוב קבוע, ובכל זאת לגודל רצונם להקפיד על שמירת השבת בהידור, גם לבני משפחותיהם שקשה להם להימנע מלטלטל,

קול העירוב - 0799-333-845

קו שיעורים ועידכונים בעניני עירובים

מוקד העירוב השכונתי
קו סידע הלכתי ומידע אקטואלי על נבילות העירובים השכונתיים
054-84-833-20